

מראי מקומות - יבמות

עז.

דעבידא לגלויי, וכמש"כ רש"י, ואף שהוכיחו תוס' דכאן הי' נוגע בדבר.

ה. ואם לאו אין שומעין לו

כ' הדרכי משה (יו"ד סוף סי' רמ"ה) בשם ר' ירוחם - "הא דאינו נאמן דוקא בדורות הראשונים דהוה להו גמירא גמרא בעל פה, אבל עכשיו שאינו יכול להורות אם לא שיהי' לו עיקר בגמ', אפי' לאחר המעשה אמרה שומעין לו, כיון שמביא רא' לדבריו, עכ"ל הרמ"ה. אבל הרא"ש כתב דעכשיו נמי כל מעשה שבא אינו בגמרא, אלא שמדמינן מילתא למילתא, ואיכא למיחש שמדמה בלא דמי, עכ"ל [הרא"ש], ונראה לי דאם הוא פשוט במשנה או בגמ' או בפוסק אחד, דאין לחוש לכל זה ונאמן", עכ"ל.

ה. שאני הכא שהרי שמואל ובית דינו קיים

פרש"י, ומלתא דעבודי לגלויי הוא ולא משקר בה. והק' הריטב"א, דחס ושלום לומר דהטעם דאין שומעין לת"ח הוא משום דחיישינן לשקרא, "אלא דחיישינן שמא מתוך שנושא ונותן בהלכה כדי לקיים דבריו אמר בדדמי, כסבור שקבל מרבו, וכי אית' לרבו קיים ודאי שדייק שפיר ולא אמר אפי' בדדמי".

ו. הכא תרגמו כל כבודה בת מלך פנימה

ביאר המהרש"ל, "אין הפשט שבנות מואב ועמון לא היו יוצאות, שהרי דרכן ליצא מן הבית אפי' לזנות, וחלילה לומר עליהם כל כבודה וכו', ועוד מאי מעליותא דשרה אמנו וק"ל. אלא ה"ק, מה שלא קדמו לנשים היינו משום שבנות ישראל לא היו יוצאות כלל מן אהליהן", משום דכל כבודה בת מלך פנימה, וממילא לא הי' טענה על בנות מואב שלא קדמו לחם לאנשים. וע"ע באור החיים (דברים כ"ג, ד) בכל הסוגיא.

ז. כל כבודה בת מלך פנימה

ומבואר בגמ', דבלא סברא זו, הי' טענה על הנשים שלא קדמו לנשים. והק' השו"ת מהרש"ם (מפתחות ליו"ד סי' ס"ג [בסוף הספר]), הא אכתי אין להענישם, דכיון דהאנשים לא רצו לקדם בלחם ומים הרי לא היו יכולים הנשים לקדם, כיון דכל מה שקנתה אשה קנה בעלה, ולא הי' הלחם שלהם. וכ' דבע"כ מה שקנתה אשה קנה בעלה אינו מן התורה, ועכ"פ בעכו"ם אין הדין כן.

ח. דרכו של איש לקדם

ע' במנחת חינוך (תקס"ב, ב) דדן ע"ז בנוגע למצות לא תדרוש שלומם וטובתם, שכ' דודאי הוא גם בגרותו, וע"ש שכ' דאם הטעם הוא משום שלא קדמו וכו', א"כ לא יהי' איסור זה לגבי הנקבות מעמון, ע"ש בזה, ובהערות שם (בהוצאת מ"י).

ט. התם כתיב הנמצאות

פי' המהרש"א, דאי לאו לדרשה, הא דכתי' הנמצאות אצל בנות לוט ל"ל. וע"ז מפורש בבראשית רבה, ב' מציאות באו מב' בנות לוט, רות המואבי' ונעמה העמונית.

א. כל מי שאינו שומע הלכה זו ידקר בחרב

פי' המהרש"א, דזהו מדה כנגד מדה, דלפי דעת דואג דעמונית ומואבית בכלל האיטור, ולכן אין מקבלין מהן גיורות, הבא עליהן קנאין פוגעין בו בדקירת חרב. ותמה הערוך לנו ע"ז, הא אף אם אסור לו לבא בקהל, אבל גר וגיורת גמורים הם, ומה שייך בזה קנאין פוגעין בו. וע"ש מש"כ לבאר הא דאמר ידקר בחרב.

ב. כל מי שאינו שומע הלכה זו ידקר בחרב וכו'

וכל הסוגיא צריכה ביאור, הרי כבר הביאה הגמ' הא דאבנר אמר דתניא עמוני ולא עמונית, ומ"מ הי' דואג מק' עליו והיו מוכנים לפסוק דעמונית אסורה. והא גם בזמן בועז כבר נפסק דין זה דעמוני ולא עמונית, ומ"מ היו יכולים לפסוק כנגדו, ומה הוסיף עמשה בעדותו משמואל ובית דינו. וע' בפ' הרי"ז על התורה (עמ' 116) למגילת רות, דביאר הסוגיא, דאף דכבר נפסקה ההלכה מימי בועז, וכן מהמשנה שהביא אבנר, מ"מ הי' דואג יכול לחלוק על דין זה, דכל הדברים שנלמדין מהי"ג מדות, אף אם ב"ד הורו דהדין כן, רשאין ב"ד שאח"כ לבוא ולחלוק על הפסק, אפי' אם אינם גדולים מהם בחכמה ובמנין. וכיון שאמר אבנר דדרשה היא מהא דעמוני ולא עמונית, א"כ שפיר הי' יכול דואג לחלוק עליו. אבל כשבא עמשה ואמר כך מקובלני מבית דינו של שמואל, ופירוש 'מקובלני' הוא, דאין זה דרשה, אלא קבלה מהלמ"מ דעמוני ולא עמונית. וכן הביא מהסמ"ג דכ' כן להדיא, דקבלה זו היא הלמ"מ. וכיון דהלמ"מ היא, אי אפשר לחלוק עליו. וע"ש שביאר עפ"ז הפסוקים ברות.

ג. אם קודם מעשה אמרה שומעין לו

כ' תוס' דהיינו דוקא היכא דחכם זה עצמו נוגע בדבר, אבל אין צריכין לאותו הוראה שומעין לו אע"פ שלא אמרה עד שעת מעשה. וע' בנועד ביהודה (תנינא יו"ד ל', מבן המחבר) שדייק מרש"י דלא ס"ל כן, אלא דמשמע דאפי' אינו נוגע לו אינו נאמן. וע' בר' אברהם מן ההר דכ' לחלוק על תוס', וגם הוא כתב דרש"י חולק על תוס', "דהואיל ואורי בה, כנוגע בעדות הוא". דהיינו דביסוד משמע דס"ל כתוס', דהחשש הוא משום דנוגע בהעדות, אבל לאו דוקא משום שיש לו תועלת מעצם העדות, וכמש"כ תוס', אלא דבהא גופא דמחזק מה שאמר מקודם ע"י עדות זו שקיבלה מרבו, זהו גופא נחשב נגיעות בהעדות. אולם ע' במאירי דכשהביא מח' זו אם צריך להיות נוגע בהעדות כדי שלא להאמינו או לא, כ' וז"ל, י"מ דוקא כשאומרה לאיזה זכות של עצמו אם להוראה שהורה אם לאיזה מעשה של עצמו, דהיינו דלהשיטות דס"ל דאסור רק בנגיעות, מה שנוגע לפסוק כמו שאמר מקודם הוא ג"כ נגיעות. אבל להשיטות דאפי' בלי נגיעות אסור, היינו אפי' בלי נגיעות כלל, ודלא כהראמ"ה.

וע"ע בישרש יעקב שכ' להוכיח מדברי תוס' דבמלתא דעבידא לגלויי, אף מי שנוגע בדבר נאמן, דהא כאן הי' נאמן במלתא